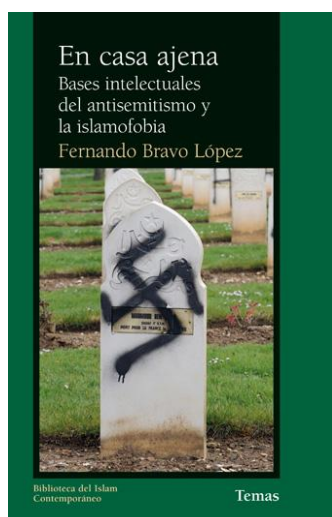

Bravo López, Fernando (2012) *En casa ajena. Bases intelectuales del antisemitismo y la islamofobia*, Barcelona, Edicions Bellaterra, 355 p. ISBN: 978-84-7290-565-8

Maite Ojeda Mata

AHCISP-UAB / GRIMSE-UPF

En casa ajena. Bases intelectuales del antisemitismo y la islamofobia de Fernando Bravo López, és la darrera publicació de la col·lecció Biblioteca del Islam Contemporáneo dirigida per Alfonso Carlos Bolado per a Editorial Bellaterra. El seu autor, Fernando Bravo López, és doctor en estudis àrabs i islàmics per la Universidad Autónoma de Madrid i investigador postdoctoral a la Universitat Pompeu Fabra. Aquest llibre és el resultat de la seva recerca doctoral amb el Taller de Estudios Internacionales Mediterráneos de la Universidad Autónoma de Madrid. Entre les seves publicacions destaquen els següents articles: “Towards a Definition of Islamofobia”, *Ethnic and Racial Studies*, 34/4, 2011; i “Continuity and Change in Anti-Jewish Prejudice”, *Patterns of Prejudice*, 45/3, 2011.

L'objectiu de l'autor a *En casa ajena* és mostrar que tant l'antisemitisme com la islamofòbia no es poden reduir simplement a manifestacions racistes sinó que enfonsen les seves arrels en el més profund dels prejudicis culturals europeus de base cristiana. A la cultura europea des dels primers segles de l'era cristiana “el jueu”, primer, i “el musulmà”, una mica més tard, han ocupat el lloc de “l'altre”. L'obra s'estructura en un llarg capítol introductori i dues parts d'un centenar de pàgines cadascuna. Aquest capítol introductori, però, més que una introducció, és on es presenta la tesi de l'autor sobre antisemitisme i islamofòbia, d'aquí que ocupi pràcticament un terç del llibre. En aquest capítol és on es presenten els paral·lelismes i divergències entre l'antisemitisme i la islamofòbia i es defineixen aquests conceptes i l'adequació del seu us. En bona part és un repàs de la literatura existent, no obstant posant èmfasi en aquests paral·lelismes i divergències. Mostra com totes dues categories eren considerades com enemigues primer de la *Cristiandat* europea i, a partir del segle XIX, dels *pobles* europeus. Tot i que amb la diferència que els musulmans eren vistos com un enemic extern i els jueus com un enemic intern. La percepció de perillositat variarà històricament i depenent del context. Per exemple, els jueus a l'Algèria colonial eren percebuts com menys perillosos que els musulmans, el que va afavorir que se'ls hi concedís la ciutadania francesa el

1870. Aquesta distància conceptual entre jueus i musulmans s'ha incrementat dràsticament en els últims cinquanta anys, arrel de les lluites entre àrabs i israelís des del 1948, i, sobretot, arrel de l'impacta de l'Holocaust i l'important treball intel·lectual desenvolupat per deslegitimar l'antisemitisme, cosa que no ha passat encara amb la islamofòbia, que, de fet, ha anat en augment. Així, ens diu l'autor "mientras las representaciones antisemitas se recluyen normalmente en conventículos extremistas, los estereotipos sobre el islam y los musulmanes se siguen manejando abiertamente" (p. 33). Altres paral·lelismes, no obstant, són una mica més forçats, com la comparació entre l'antisemitisme decimonònic i el debat sobre la integració dels jueus i la islamofòbia actual i el debat sobre la integració dels musulmans. I és que, en relació als musulmans, el període en el que es centra bàsicament l'autor és a partir dels anys setanta del segle XX, després del "Rivers of blood speech" de Enoch Powell el 1968. La segona part està dedicada a les bases intel·lectuals de l'antisemitisme, tema sobre el que hi ha hagut molta recerca, en particular, com ja s'ha dit, per l'impacta de l'Holocaust. Tot i que recull la tradició antijueva anterior, sens dubte el centre d'aquest capítol és fonamentalment l'antisemitisme decimonònic i la construcció de la idea de que els jueus volien dominar el món. I, finalment, la tercera part està dedicada a les bases intel·lectuals de la islamofòbia. Una hagués esperat un major paral·lelisme entre el pes d'aquestes dues parts, cosa que no ocorre, segons l'autor, perquè no existeix encara un desenvolupament tant important en els estudis sobre la islamofòbia com existeix en el cas de l'antisemitisme. No obstant aquesta descompensació, aquesta segona part no decepciona, ens al contrari, la presentació i anàlisi dels discursos dels ideòlegs actuals de la islamofòbia a Europa i els Estats Units (incloent-hi les "joies" locals com el cas Josep Anglada de Plataforma per Catalunya), ens apropa a una realitat actual i, com mostra Bravo al final d'aquesta tercera part, que pot tenir conseqüències dramàtiques quan algun acòlit d'aquests discursos d'odi decideix passar dels discursos a l'acció. En aquest sentit l'últim apartat de la segona part està dedicat a Anders Breivik, qui va acabar amb la vida de 76 persones el juliol del 2011 a Oslo, la majoria joves del Partit Laborista noruec, pel seu suport als immigrants musulmans i els seus discursos multiculturalistes.

Finalment, en base a l'ús dels textos sagrats per mostrar la font i característiques de la maldat de jueus i musulmans tant per part de l'antisemitisme com per part de la islamofòbia, l'autor conclou que potser és més convenient fer servir només un terme, en particular en el cas de l'antisemitisme, i no distingir entre antisemitisme i antijudaisme ja que sembla que siguin dos coses totalment separades. És clar, això depèn de on es posi l'èmfasi, si es fa en els textos sagrats potser sí. Però es feien servir per legitimar coses diferents, exclusions, sí, però una dels drets reconeguts als cristians, l'altra dels drets reconeguts als francesos, espanyols, hongaresos, etc. Els jueus del segle XV eren súbdits de Ferran i Isabel, tant súbdits com els súbdits cristians. Els jueus del segle XIX i part del segle XX eren, per definició, no-espanyols, no-francesos, no-alemanys, no es podia ser les dues coses alhora, malgrat gaudir de la ciutadania d'aquests països i haver-ne residit, en alguns casos, durant generacions.

Tot i el seu contingut i anàlisi acadèmic, l'autor ha aconseguit fer una obra lleugera i fluida, i no per això menys rigorosa, que pot interessar a un públic més ampli, el que se'ns dubte donada la gravetat i actualitat del tema, en particular de la creixent animadversió vers els musulmans des del 2001, fa d'aquest treball no només un instrument aclaridor, si no, a més a més, un material necessari. És un estudi, per exemple, molt interessant per utilitzar-ho com a material de classe en cursos sobre racisme, nacionalisme, o, per descomptat, història, pensament i cultura europees.